

TOSHKENT VILOYATI QIBRAY TUMANI VETERINARIYA VA CHORVACHILIKNI RIVOJLANTIRISH BO'LIMI SHAROITIDA GO'SHTNI VETERINARIYA-SANITARIYA EKSPERTIZASI

Yunus Yusuf o'g'li Mingishev

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti, Toshkent filiali assistenti

ANNOTATSIYA

Maqolada O'zbekiston Respublikasi Toshkent viloyati Qibray tumani veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish bo'limi sharoitida o'rganilgan mol go'shti namunalarning sifat, yangilik va xavfsizlik talablariga muvofiqligini tekshirish natijalari keltirilgan.

Kalit so'zlar: veterinariya-sanitariya ekspertizasi, mol go'shti, sifat, yangilik

ABSTRACT

The article presents the results of checking the compliance of quality, freshness and safety requirements of beef samples under the conditions of the Department of Veterinary and Animal Husbandry Development, Qibray District, Tashkent Region, Uzbekistan.

Keywords: veterinary-sanitary expertise, beef, quality, freshness

KIRISH

Har xil turdagi korxonalarda turli xil saqlash sharoitlarida va stress omillari mavjud bo'lgan go'sht mahsulotlarini ishlab chiqarish intravital fiziologik ko'rsatkichlarning o'zgarishiga va so'yish mahsulotlarining sifat ko'rsatkichlari va veterinariya-sanitariya xususiyatlarining yomonlashishiga olib keladi [1, 2]. . Shu munosabat bilan go'sht xom ashyosining veterinariya-sanitariya holati har doim ham normativ-huquqiy hujjatlar talablariga javob bermaydi [5]. Qayta ishlash korxonalarini xavfsiz xomashyo bilan ta'minlash, aholini xavfsiz sifatli mahsulotlar bilan ta'minlash, xavfli yuqumli kasalliklar tarqalishining oldini olishda sotilayotgan qishloq xo'jaligi hayvonlarining go'shtini veterinariya-sanitariya ekspertizasidan o'tkazish muhim ahamiyat kasb etadi [3, 4, 6].

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Tadqiqot ob'ektlari veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish boshqarmasining hayvonlar diagnostikasi va oziq-

ovqat xavfsizligi markazining veterinariya-sanitariya ekspertiza laboratoriyasida tekshirilgan turli ishlab chiqaruvchilarning mol go'shti namunalari bo'ldi. Toshkent viloyati Qibray tumani : №1 namuna –shaxsiy xo'jaligidagi Tursunboeva S.; namuna № 2 va 3 – “ Uznasl Elita” MChJdan; 4-namuna — Komilov Ya.F.ning shaxsiy xo'jaligidagidan; 5-son namunasi – “Imkon plyus” MChJ dan.

So'yish mahsulotlarini baholash yarim tana go'shti, chorak va organlarni dastlabki tekshirishdan boshlandi. Patologik o'zgarishlarga e'tibor qaratildi: qon ketishlar, shikastlanishlar, shishlar, neoplazmalar, xo'ppozlar va boshqalar. Finnozni tekshirish uchun bo'yin, dorsal, bel, son va diafragma mushaklarida diagnostik kesmalar qilingan. Shu bilan birga, parazitlarning lichinkalari tekshirilganda ularning borligi aniqlanmagan.

Organlar, mushak va yog' to'qimalarining ko'rinishi, rangi va hidi aniqlandi. Tana go'shtini ko'zdan kechirish chog'ida hayvonlar agonal holatda nobud bo'lmagani va o'rganilgan mol go'shti namunalari veterinariya nazoratidan o'tiladigan tovarlarga qo'yiladigan veterinariya-sanitariya talablari va GOST 34120-2017 yangiligi va xavfsizligi bo'yicha talablarga javob berishi aniqlandi. Barcha namunalar to'g'ri quritish qobig'iga ega , №1, 2 namunalarda pushti rang va 3,4,5-namunalarda qizil, va barcha namunalarning konsistensiyasi zich, elastik, bosilganda hosil bo'lgan chuqurchalar tezda tekislangan, kesilgan muskullar bir oz nam bo'lib, filtr qog'ozida nam dog'lar qoldirmagan, №1, 2 namunalardagi mushaklarning rangi pushti, 3,4,5-sonli namunalarda esa - qizil, hidi o'ziga xos, yaxshi sifatli mol go'shtiga xos, 3-5 namunada aniqroq, tendonlari - elastik, zich, bo'g'inlar yuzasi silliq, yaltiroq, och pushti rangda, yog'lilik – sho'rlik yoki achchiqlik hidi yo'q , oq rangda edi. mustahkamlik - zich va elastik. Qaynatish sinovi shuni ko'rsatdiki, bulon shaffof bo'lib, yangi mol go'shtiga xos spetsifik hidi bor.

O'rganilgan mol go'shti namunalarining yangiligi biokimyoviy ko'rsatkichlar bo'yicha ham baholandi. Barcha namunalarda peroksidaza faolligiga reaksiyasi ijobiy bo'ldi (go'sht ekstraktining ko'k-yashil bo'yalishining tez paydo bo'lishi), mis sulfat bilan birlamchi oqsil parchalanishi mahsulotlariga reaksiyasi salbiy (sinov naychasining tarkibi shaffof bo'lib qoldi), Nesslerning ammiak va ammoniy tuzlari uchun reaktivi bilan reaksiya salbiy bo'ldi (ekstrakti yashil-sariq rangga ega bo'lib, shaffof bo'lib qoladi), vodorod sulfidiga reaksiyasi salbiy.

Amino - ammiak azot , uchuvchi yog 'kislotalari va pH reaksiyasi baholandi (jadval). Aniqlanishicha, uchuvchi yog 'kislotalari va aminokislotalar va ammiak azotining miqdori yangi go'sht uchun standartda belgilangan chegaradan oshmagan va mos ravishda 3,1-3,3 mg va 0,49-0,56 mg ni tashkil

etgan, muhitning reaksiyasi biroz ishqoriy edi. , bu ham yangi go'shtga xos va 5,81 dan 5,96 gacha.

Jadval - Mol go'shtining yangiligini biokimyoviy tadqiqotlar natijalari

Indeks	Norm GOST 23392-2016	Mol go'shti namunalari uchun natijalar				
		namuna raqami 1	namuna raqami 2	namuna raqami 3	namuna raqami 4	namuna raqami 5
10 sm ³ ekstrakti boshiga amino - ammiak azot, mg NaOH mazmuni	1,26 dan ko'p bo'lmagan - yangi; 1.27-1.68 - shubhali tazelik; 1,68 dan yuqori - eskirgan	0,49	0,51	0,54	0,52	0,56
VFA miqdori, mg KOH/100 g	4,0 gacha - yangi; 4.0-9.0 - shubhali yangilik; 9,0 dan ortiq - eskirgan	3.10	3.16	3.22	3.21	3.29
pH	5,7-6,2 - yangi; 6.3-6.4 - shubhali tazelik; 6.6 va undan yuqori - eskirgan	5.81	5.83	5.93	5.89	5.96

Tozalikdan tashqari, biz sog'lom yoki kasal hayvondan kelib chiqishini shakllantirish reaksiyasi bilan aniqlash uchun go'sht namunalarini o'rgandik. O'rganilayotgan go'shtning barcha namunalari sog'lom hayvonlardan olingan, chunki filtrat reagent qo'shgandan keyin shaffof bo'lib qoldi (salbiy reaksiya).

XULOSA

Organoleptik va biokimyoviy tadqiqotlar bilan bir qatorda, go'sht iste'molchi uchun mikroskopiya va xavfsizlik bo'yicha tadqiqotlardan o'tkazildi, buning uchun biz mazok izlari mikroskopiya va serologik tadqiqotlar o'tkazdik. Mol go'shtining mikroflora bilan mikrobial ifloslanishi yangi go'shtga to'g'ri keldi, izlar past rang intensivligiga ega, to'qimalarning parchalanishining izlari yo'q, mikroskopning ko'rish sohasida mikroskop ostida ularda bitta kokklar topilgan (1 maydonda 1 dan ko'p bo'lmagan holatda). Patogen mikroflora topilmadi. Kuydirgi va pasterellyoz uchun serologik tekshiruvlar manfiy chiqdi.

Hayvonlar diagnostikasi va oziq-ovqat xavfsizligi davlat markazida veterinariya-sanitariya nazorati ostidagi savdoga qo'yilgan go'sht va go'sht mahsulotlari organoleptik, biokimyoviy, mikrobiologik ko'rsatkichlari bo'yicha yangi, sog'lom hayvonlardan olingan va iste'molchi uchun xavfsiz deb topildi va ularga ruxsat berildi. cheklovlarsiz sotiladi..

REFERENCES

1. Burmistrov, E. A. Qora-oq sigirlarning fasllarga qarab qon morfologik parametrlarining dinamikasi / E. A. Burmistrov, M. F. Yudin, V. N. Lazarenko // Chorvachilikning texnologik muammolari : Mat. universitetlararo . fan - amaliyot . va ilmiy - uslubiy . Konf ., Troitsk, 2001 yil 02-05 aprel. - Troitsk: Ural GAVM, 2001. - S. 14-17.
2. Burmistrov, E. A. Genotipning Janubiy Uraldagi sigirlarning xulq-atvori va sut mahsuldorligiga ta'siri : 06.02.04 "Veterinariya xirurgiyasi" ixtisosligi: qishloq xo'jaligi fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya / Burmistrov Evgeniy Aleksandrovich. - Troitsk, 2001. - 147 p.
3. Yarim dudlangan kolbasalarning veterinariya-sanitariya xususiyatlariga texnologik omillarning ta'siri / E. A. Burmistrov // Agrosanoat kompleksini innovatsion rivojlantirishda fan va amaliyotning dolzarb masalalari: Butunrossiya ilmiy-ishlab chiqarish majmuasi materiallari. , 2020 yil 25 dekabr . - n os. Persianovskiy : FGBOU VPO "Donskoy GAU", 2020. - S. 139-143.
4. Naumova, N.L., Burmistrov, E.A., Burmistrova, O.M. Parranda go'shtidan tayyorlangan tabiiy yarim tayyor mahsulotlarning yangiligi va vitamin qiymatini past haroratda qayta ishlash chuqurligiga qarab o'rganish . - 2018 yil - 4-son (51). - S. 72-77.
5. Savostina, T. V. So'yish punkti sharoitida olingan so'yish mahsulotlarini veterinariya-sanitariya baholashi IP Abdullaeva M.K. Butunrossiya NMK , 2017 yil 2 mart. - Ivanovo: FGBOU VPO Ivanovo davlat qishloq xo'jaligi akademiyasi, 2017. - P. 205-209.
6. Qiyma go'sht sifati va xavfsizligini qiyosiy baholash / TV Savostina, AS Mizhevikina, ER Sayfulmukov [va boshq.] // IOP konferentsiya seriyasi: Yer va atrof-muhit fanlari, Michurinsk, 12 aprel , 2021 yil . – Michurinsk, 2021. – P. 012118. – DOI 10.1088/1755-1315/845/1/012118.